

ВІСНИК ЦЕНТРУ®

Інфляція спонукає українців купувати більше

Від березня 2004 року в Україні переважають позитивні споживчі настрої. У червні 2005 року індекс споживчих настроїв (ІСН) в Україні становив 105,2 пункту, що на 2,1 пункту нижче за значення, зафіксоване під час попереднього опитування в березні 2005 року. Незважаючи на погіршення економічних очікувань, опитування зафіксувало суттєве поліпшення поточного становища громадян, зокрема, збільшення схильності до споживання. Чергове число квартальної публікації "Споживчі настрої" вийде друком цього тижня

Досягши нового історичного максимуму в березні 2005 року, індекс споживчих настроїв (ІСН) в Україні впродовж наступних трьох місяців зменшився на 2,1 пункту до 105,2. Значення ІСН вище за 100 утримується в Україні з березня 2004 року, що вказує на переважання у суспільстві позитивних настроїв. Після різкого поліпшення економічних очікувань на початку року у II кварталі 2005 року індекс економічних очікувань (ІЕО) знизився на 8,6 пункту до 108,4. Утім, незважаючи на зниження, ІЕО залишається вищим за значення, зафіксовані у період від початку дослідження 2000 року до

кінця 2004 року. Отже, зниження ІЕО в II кварталі 2005 року вочевидь є "корекцією" надзвичайно високих очікувань, що спостерігалися у поствиборний період і були зафіксовані під час березневого опитування.

Попри погіршення економічних очікувань поточне становище громадян у II кварталі поліпшилося: індекс поточного становища (ІПС) порівняно з березнем збільшився на 7,6 пункту до 100,5. Поліпшення ІПС відбулося переважно завдяки збільшенню індексу схильності до споживання, який упродовж кварталу набрав 13,9 пункту і сягнув нового історичного максимуму – 106,3. Індекс схильності до споживання вказує на готовність громадян робити великі покупки. Зростання схильності до споживання вочевидь відбувається внаслідок високих інфляційних очікувань громадян. У червні 2005 року індекс інфляційних очікувань (ІІО) становив 182,2 пункту. Упродовж останніх чотирьох кварталів ІІО залишається на високому рівні: його значення коливається у межах 180–182,5 пунктів. Іншим чинником зростання схильності до споживання є зростання доходів громадян. У січні–травні 2005 року реальні наявні доходи громадян збільшилися на 26,2% проти відповідного періоду минулого року.

Найоптимістичнішими настрої залишаються у Західному регіоні країни, де ІСН упродовж кварталу збільшився на 3,8 пункту до 122. Поліпшення настроїв зафіксовано також у Східному регіоні. У II кварталі відповідний ІСН збільшився на 1,6 пункту. Головним чинником поліпшення настроїв у регіоні стало збільшення схильності до споживання: відповідний індекс упродовж кварталу збільшився на 22,4 пункту до 109,1. Утім,

Вийшло нове число публікації Local Governance Brief

Європейські країни намагаються вирішити задачі регіонального розвитку Європейського Союзу після недавнього розширення. Тимчасом країни Центральної та Східної Європи очікують на великі обсяги інвестицій, що надаватимуться через Структурні фонди та інші інструменти, які застосовуються у період підготовки до вступу до ЄС. І хоча політика економічного вирівнювання здобула широке визнання як корисний інструмент для найменш розвинутих регіонів, погляди експертів різняться щодо того, наскільки ефективними насправді є Структурні фонди. Нове число російськомовної версії публікації Local Governance Brief, яке МЦПД видав у серпні, висвітлює дискусію навколо цих пропозицій політики та закликає до обговорення цього питання.

У розділі "Тенденції" обговорюються пропозиції Європейської комісії у світли Лісабонського порядку денного щодо підвищення конкурентоспроможності Європейського Союзу та наближення переговорів щодо майбутнього бюджету ЄС. У цьому розділі розглянуто дві гучні доповіді, які рекомендували запровадження докорінних змін до політики економічного вирівнювання, та наведено аналіз питання регіонального лобювання в Брюсселі. У розділі "Практикум" представлено кілька прикладів, що розкривають практику управління Структурними фондами. У більшості випадків наголошується важливість застосування правильного підходу, наявність добре розроблених стратегій, міцних партнерських стосунків і спроможних інституцій.

Журнал *Local Governance Brief* щоквартально видається програмою Інституту відкритого суспільства "Ініціатива реформування місцевого самоврядування та державних послуг" (Будапешт, Угорщина). Переклад російською мовою і його безплатне розповсюдження здійснює МЦПД. Передплатити російськомовну версію журналу можна за адресою: <http://www.icps.kiev.ua/subscribe/>.

Індекси

Індекс споживчих настроїв (ІСН)	105,2 -2,1
Індекс поточного становища (ІПС)	100,5 +7,6
Індекс економічних очікувань (ІЕО)	108,4 -8,6
Індекс очікуваної динаміки безробіття (ІОДБ)	111,0 +12,1
Індекс інфляційних очікувань (ІІО)	182,2 +0,2
Індекс поточного особистого матеріального становища (x1)	94,6 +1,3
Індекс очікуваних змін особистого матеріального становища (x2)	102,7 -6,6
Індекс очікуваного розвитку економіки країни впродовж наступного року (x3)	110,8 -11,2
Індекс очікуваного розвитку економіки країни впродовж найближчих 5 років (x4)	111,7 -8,0
Індекс доцільності робити великі покупки (x5)	106,3 +13,9

Джерело: GfK–USM, ICPS

цей показник для регіону нижчий за рекорд у 110,6 пункту, зафіксований у березні 2004 року.

Найбільшою мірою схильність до споживання зросла серед мешканців великих міст, де відповідний індекс упродовж кварталу збільшився на 41,8 пункту до рекордного значення у 134,8 пункту. ІСН у великих містах також сягнув нового рекорду – 118,4, що на 18,5 пункту вище за значення у березні 2005 року та на 5,9 пункту більше за попередній рекорд у червні 2004 року.

Від початку року серед громадян з доходами нижчими за середні переважають оптимістичні економічні

очікування. У червні 2005 року відповідний ІЕО становив 103,4 пункту. Індекс схильності до споживання, обчислений для цієї дохідної групи, у II кварталі збільшився порівняно з іншими дохідними групами найбільшою мірою: на 17,7 пункту до 93,1. Опитування засвідчило, що громадяни з низькими доходами мають найвищі інфляційні очікування: відповідний ІІО у червні становив 185,5. ■

Докладніше про аналіз майбутньої поведінки українських споживачів читайте у публікації “Споживчі настрої”, яка видається МЦПД спільно з GfK–USM – однією з провідних компаній, що здійснює

дослідження українського ринку. Якщо ви хочете передплатити бюлетень “Споживчі настрої”, будь ласка, звертайтеся до Андрія Старинського за телефоном (044) 484-4410 або електронною поштою marketing@icps.kiev.ua. Ви також можете оформити замовлення на отримання публікацій через веб-сайт МЦПД: <http://www.icps.kiev.ua/subscribe/>.

За додатковою інформацією щодо дослідження очікувань українських домогосподарств звертайтеся, будь ласка, до Євгенії Ахтирко за телефоном (044) 484-4403 або електронною поштою eakhtyrko@icps.kiev.ua.

Авіаційна галузь: лідер чи аутсайдер – залежить від державної політики

Україна має нереалізований транзитний потенціал у авіаційній галузі, який може давати прибутки, зіставні з прибутками від транспортування газу. Варіанти стратегії розвитку авіаційної галузі та способи подолання наявних проблем обговорювали 28 липня цього року представники влади, авіаперевізників, підприємств авіаційної інфраструктури та експерти на круглому столі “Яку стратегію розвитку авіаційних перевезень потрібно обрати Україні у контексті “відкритого неба”?”

Транзитний потенціал України повністю не реалізовано

Ринок пасажирських авіаперевезень має найшвидші з-поміж усіх видів транспорту України темпи зростання. Розвиток і регіональних, і міжнародних перевезень упродовж останніх п'яти років обумовлено зростанням економіки країни та обсягів транзитного трафіка.

Україна може надалі суттєво збільшувати обсяги і пасажирських, і вантажних перевезень авіаційним транспортом. По-перше, вдале географічне розташування України та наявність міжнародних аеропортів, передусім міжнародного аеропорту “Бориспіль”, дає змогу країні залучити вагомий транзитний пасажирський потік. Тому, попри невелику частку авіаційного транспорту у структурі перевезень всього транспортного сектору, транзитний авіаційний потенціал України можна зіставити з транзитним потенціалом трубопровідного транспорту країни. По-друге, давні традиції розвитку авіаційної промисловості та транспорту обумовлюють наявність кваліфікованого персоналу й освітньої та технічної бази.

Українські авіакомпанії не готові до лібералізації

Нині жодна з українських авіакомпаній не спроможна на рівних конкурувати з провідними міжнародними авіакомпаніями

в умовах більшої лібералізації ринку. Досвід країн Центральної Європи, які зі вступом до ЄС лібералізували внутрішні ринки авіаперевезень, свідчить, що невеликі національні компанії не витримують конкуренції з потужними європейськими авіакомпаніями і зазвичай банкрутують, відмовляються від обслуговування міжнародних маршрутів (передусім далекомагістральних) або поглинаються конкурентами.

Для подальшого розвитку ринку держава має ініціювати і здійснити реструктуризацію галузі, оскільки приватний сектор, представлений на ринку провідними міжнародними авіакомпаніями і портфельними інвесторами, може мати протилежні або несумісні з інтересами українського суспільства інтереси.

Збереження поточної ситуації невизначеності щодо подальшої державної політики може мати довгострокові негативні наслідки для України. Непрозорість державної політики гальмуватиме реалізацію стратегічних планів розвитку учасників ринку, а неспроможність захищати інтереси національних перевізників під час міжнародних переговорів призведе до скорочення їхніх доходів і податкових надходжень до бюджету. Україна може втратити переваги транзитної авіаційної держави, а домінування іноземних компаній ускладнюватиме забезпечення

національної безпеки у сфері цивільної авіації.

Лідери авіаринку мають об'єднати зусилля

Варіанти реалізації транзитного потенціалу держави у авіаційній галузі такі:

- збереження статус-кво;
- створення державної компанії-перевізника;
- створення міжнародного мережевого перевізника на базі однієї з компаній-лідерів;
- консолідація компаній-лідерів “АероСвіт” і “МАУ” на міжнародних напрямках.

Варіант консолідації двох провідних компаній може розглядатися як оптимальний, оскільки передбачає поєднання географічно полярних повітряних маршрутів двох компаній у сукупну збалансовану маршрутну мережу. Створення альянсу саме на міжнародних маршрутах дає змогу уникнути можливої проблеми погіршення конкуренції на внутрішньому ринку внаслідок злиття. ■

З аналітичним звітом, підготованим за результатами обговорень із зацікавленими сторонами на круглому столі, та іншими матеріалами обговорення можна ознайомитися на інтернет-сторінці МЦПД за адресою: <http://www.icps.kiev.ua/project.html?pid=90>. Друковану копію аналітичного звіту українською, англійською чи російською мовами можна отримати в МЦПД. З питань отримання звіту та інших питань щодо авіаційної галузі звертайтеся, будь ласка, до Ільдари Газізулліна за телефоном (044) 484-4400 та електронною поштою igazizullin@icps.kiev.ua.

вісник центру є щотижневою публікацією Міжнародного центру перспективних досліджень, що розповсюджується електронною поштою. Якщо ви хочете бути внесеним до списку розсилання бюлетеня, надішліть інформацію про себе на адресу: marketing@icps.kiev.ua, тел.: (044) 484-4410, факс: (044) 484-4402. Архів **вісника центру** зберігається за адресою: <http://visnyk.icps.kiev.ua/> Редактор **вісника центру** Євген Шульга (shulha@icps.kiev.ua), тел.: (044) 484-4400. Передрук матеріалів дозволено з відома Центру.